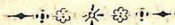

պիտեացն մի համբերէր, թէ զիշերն թէ ցո-
րեկն, երակ առ շուտով»։ ՅԷջ 74 մաս-
նաւոր պարբերութեամբ մը կը խօսի մարդու
իր առողջութիւնը չի կորսնցնելու միջոցնե-
րուն վրայ։ «Էհանան ասէ թէ պահէն զա-
ռողջութիւն այն է, որ զընտելեան շարժ-
մունքն, և զըմպելին չափաւոր պիտի այնել»։
Յամաքով և նաւով ճանապարհորդաց համար
առողջաբանական օգտակար պատուէրներ
կու տայ (Էջ 73-75)։ — Յաջորդ յօդուա-
ծով կը սորվեցնէ թէ նորածին մանկանց
կերակուրն ինչ պէտք է լլլալ։ Յետոյ երակ
քննելու վրայ և հիւանդութեանց մի քանի
նշաններու վրայ կը խօսի։ ՅԷջ 99 հիւան-
դին մահուան նշաններու վրայ կը խօսի։
Ըստ այս բժշկարանի մահուան նշաններ են,
«Թէ (հիւանդին) քիթն բարակնա, աչուին
խորունկ անկանի, և բերանն ծոխ կամ բաց
մնա... Եւ թէ մատներուն ըզուռնի կապուա-
նա, և երակն զէտ մռչմի լինի, և թէ ձեռքն
և ոտքն սեւ լինի, բայց ուժն ուժով լինի,
բարու նշան է»։ Եւ թէ հիւանդն ի տաք հի-
ւանդութիւնն աչուխաց մնայ, մահու նշան
է։ Եւ հիւանդին ըզուռն զէտ սխտո սեւ իւրքմ
եղանէ, մէկ այլ օրն մեռնի»։ և այլն։ ՅԷջ
106-109 կը խօսի տարւոյն չորս եղանա-
կաց մէջ մարդու պատահած հիւանդութեան
մասին։

Հոս կը վերջացնենք մեր համառօտա-
գրութիւնը։ Վասն զի մինչեւ այս պարբերու-
թիւններն կը հասնի Մանուկ բժշկի ընդ-
օրինակութիւնը։ Բժշկարանին զեռութիւնն
այնքան արհամարհելի չէ, մի քանի սխալ
զրութիւններէ զատ, մեծաւ մասամբ ճշգու-
թիւն կ'երեւի մարդակաշմական և առողջա-
բանական բացատրութեանց մէջ։ Ընդուն
բազմաթիւ ուրիշ վերջնադարեան ուսմի-
րէն բարբառներու բառական օրոշ է և ընտիր,
ուսումնական բառերու մեծ մասն արաբերէն
է, եւրոպական բառեր ալ գործածած է։

Հ. Ս. ԵՐԵՄՅԱՆ

Շարայարելի

→ Ժամանակակից

Կերպարանը մը։ →

Ն Ա Խ Ա Գ Ա Հ Ն Ք Ի Ի Կ Է Բ

ԲՈՒՈՐ Եւրոպայի լուրջ և մեծանուն լրա-
գիրները գրագած են ներկայիս մի առ
մի պատմելու Տրանսպիլա Նախագահին Քրիս-
կէրի ամէն մէկ քայլը յԵւրոպա ճանապար-
հորդութեան մէջ, մանրամասն կը նկարա-
զրեն եղած ընդունելութիւնները, կը վիճեն
որ արդեօք վարչութեան մը կամ պաշտօ-
նէի մը այս խօսքը կամ այն կերպը պաշ-
տօնական էր թէ կէս պաշտօնական կամ ոչ
պաշտօնական։ Բաղանդակ Գաղղիայի ժողո-
վուրդը տասը օրուան մը չափ չէր զիտեր
թէ ի՞նչ միջոցներ ստեղծէ պատուելու այդ
նախագահը և կեցցէներ կոչելու Պօլքներուն
օրոնք անօքնական կը մեռնին պաշտելու վրայ։
Ահաւոր ատելութիւնները գրուեցան Գերմա-
նիոյ կայսեր և իր կայսրութեան ատենա-
պարիսն զեմ, որոնցմէ առաջինը չէր ուզած
ընդունիլ զՔրիսկէր « իւր մամուն » վախէն
կ'ըսեն, և երկրորդը շահափառական բեմա-
խօսութեամբ զրեթէ ծայրերը էր թէ զՔրիսկէր
և թէ զինքը ընդունողները։ Անպիտ չ'ուրա-
տայի մէջ ուր Քրիսկէր իբր ազգակից կը
նկատուի, զեռահասակ թագուհին ամէն գուր-
գուրանք կը ցուցնէ պատկառելի ծերունոյն,
ժողովուրդը չգաղթի կեցցէներ գոչել և վա-
ժաղել տեսնել անոր երեսը։ Ամէն ազգաց
մէջ առանձնական անձեր կ'ուզեն որ Եւրո-
պայի մէջ հաշտարար Ատենա մը կազմուի և
Պօլքներուն գտած տեսնուի, յայտնի է ընդ-
գէմ Անգլիոյ և ռակայն ամենէն աւելի այն որ
պէտք էր այդ ատենանք ուղեր, բնաւ չ'ուղեր

տասնամեծ ամէն բառ, ամէն նախագաստութիւն ճշդիւ կը յիշէր, աւելցնելով որ սրամիտ ծերը չէր սղեր երբէք որ իր արտասանած բառերէն մին երկդիմի ըլլայ և կամ ուրիշ բառով մը կարելի ըլլայ զայն փոխել:

Աստուածաշունչը իր անկողնայ սնարի գիրքն է. բայց երբեմն լրագիրներ ալ կը կարգայ, կամ աւելի եւս զանոնք կարգացընել կու ապ: Սակայն ընդհանուր կերպով, նա լեռնութեամբ շատ գէժ է, և անօգուտ կը զանայ անոնցմէ տեղեկութիւն առնուի:

«Այն լրագիրները՝ որոնք ինձ թշնամի են, կ'ապացուցանեն կ'ըսէ, որ ես լաւ բան մը չեմ ընէր, մինչդեռ անոնք որ զիս կը պաշտպանեն հակառակը կը հաստատեն. ուրեմն ինչ բանի կը ծառայէ զանոնք կարգաւ»:

Բայց սակայն երբ մի քանի լեռնիկներ իր բազարական ընթացքը կը ընծայաւորեն, կը կարգայ անոնց մէջ ինչ որ անձնապէս իրեն կը վերաբերէ: Նոյնպէս իր ժամանակին կը կարդայ այն յօդուածները որոնք յարաբերութիւններ ունին եւրոպական մեծ խնդիրներու հետ:

Երբ ունիւրութիւն կու տար, իր զաճութիւնը բերնէ բերան կը լեցուէր: Ե՛թէ այդ պաճուէն Անդրկայէն հեռադիր մը կամ պաշտօնագիր մը հասնէր, կ'աճապարէր զայն ամբողջ կարգաւ: Եթէ գիւրին ըլլար: Իսկ եթէ ցմաւարութիւն քաշէր, ինքնին կ'ըսէր թէ լաւ է անմիջապէս կառավարութեան անձաւներէն միուն հազարդը զայն: Այն տաճն այցելուներուն զանալով պաղարեւնութեամբ կը խնդրէր որ քաշուին, բռնելով թէ պէտք ունի մէկուն հետ խօսակցել: Առանձինն մնալով այն անձին հետ որոյ կ'ուզէր խորհուրդ հարցնել, թուղթը անոր աշաց տակ կը գնէր ու կ'ըսէր ինչ է ձեր կարծիքը այս մասին: Տիրութեան անդամը բարձրաձայն կը կարգար հեռագրադատը: Քրիստիկոսն որ մերթ ընդ մերթ խօսքը կը կտրէր.

— Այո, այո, լաւ է ինչ որ կարողացի: Կ'ըսէին թէ Քրիստիկոսը զրե չի գիտեր: Այո սխալ է Պ. Մօսկովիի Ուսայի իր բովը ունի անոր ինքնագիր նամակը որ իր ազարակներէն միուն թուականը կը կրէ: Գիրը շատ մաքուր չէ և սղագրութիւնը՝ ձայնական է և

բայց գիւրմանալի: Հոն գրուած է թէ ազարակներէն միուն թուարը փլեր է, թէ մինակ կը գտնուի և թէ այդ պատճառաւ անձամբ պարտի գրել խնդրելու որ իրեն դործաւորները զրկեն վաւար զարմանելու համար:

Այս նախադասին միակ նամակն է որոյ վրայ կը խօսուի, բայց ուրիշներ ալ պէտք է ըլլան:

Բազմը հրաշալի կերպով օգնած է Քրիստիկոսին իր տուր և առի դործողութիւններու մէջ, առանց հաշուոյ մէջ գնելու այն յատուկ բնութիւն մ'ունեցող յաջողութիւնները՝ որոնց միւսին կու ապա աւելութեան մը զլխաւորը: Այս կերպով գնէր է նա, ասիէ տաճն և հինգ տարի առաջ, «Կետուշա»ի ազարակը, Բանալիքին բիշ հետուն, 1500 սլեյքին (37,500 ֆ.): Այդ թուականը վերջ այն իրեն շահ բերած է 130.000 սլ. (4.250.000 ֆ.), երբ զանաւորաւ որ զլխաւոր Բիթֆըր այդ կալուածէն կ'անցնէր: Ամէն անգամ որ ընկերութեան մը ստացուածք մը կը ծախէ, նախապէս զրամ կը պահանջէ և կը մերթ առ մէկութիւն ընդունի: Այն տեսակ պարագայի մէջ իր պատասխանը բացառաւ է.

— Ո՛չ, ձեզի պահեցէք ձեր արմէկութիւնը և սկսող մեզ տուէք. եթէ արմէկութիւն ընդունիմ, զանոնք ոչինչ ցնդ կ'իջեցունէր ուրով և զիս կը մղէր վարկէս չմարելու: Յետոյ գինները կը բարձրացնէր և ես ստակ կը կորսնցնեմ:

Քրիստիկոս կ'ուզէ մինչեւ այժմ որ իր տունը հին հռոմեական խոհակերութիւն ըլլալի. ահա ասով նա կը հեռանայ հարաւ—ափրիկեան սովորութիւններէ: Շատ շուտ կ'ուտէ և օրը երեք հեղ: Առաւօտը լեռնիկ նախաճաշ մը, կէսօրուան համար ճոխ խորտկացուցի մ'ունի, և երեկոյեան հաւասարապէս լեռնիկ ընթերցում կ'ընէ: Կէսօրին ընդհանրապէս միակ սեղան կը նստի. վասի գի սովորութիւնն էր կայ որ նախ մարդիկ կ'ուտեն ու յետոյ կ'ինքնը:

Քրիստիկոս ճիշդ ու ճիշդ Տօբբերներու ազանդին կը պատահանի և շատ անաշատ է իր ընտանիքին անոնց զեմ որոնք կը թուանան: Արդ, Տօբբերներու մէջ կանոն մը կայ որ կիները ազօրքին պահուէն պարտին զլուխին

ծածկել, Աստուտ, մինչև իսկ թէ՛ կերակուրէ առաջ սեղանի օրհնութեան և թէ վերջը զօհութեան միջոց, բոլոր ճաշակիցները ստիպուած են զլիտարկին կամ զլիտարցին զլուինին պահել: Օր մը, Քրիսկեր Բերդուրիայի նշանաւոր անձնաւորութեան մը տունը կը ճաշէր, որոյ կինը անկլիտարցուան էր: Սեղանի էին նստել Քրիսկերի աղջիկ թոռնեւրէն երկուքը՝ որոնք շատ ազատ կը թուէին մ'առած ըլլալով, այլ եւս հին սովորութիւններու չէին հետեւիր: Օրհնութիւնը կը արուի և Քրիսկեր նշմարել կու տայ թէ կինները զլուինին չէին զոցեր: Թառնորէ կողմանէ մտադարձութիւնը յետին առաքիւնի ահա՞նց կ'անցնի իրեն: Երբ զօհութիւնը բնիւր ժամանակը կը հասնի, կը զգուշանայ ո՛ր և է զլիտարցութիւնը բնիւր իր բնամարիքի անդամեւրուն, բայց անտախտիւր զանալով խափուի՛ր: «Մածիկեղէր զլուինիկ»: Խեղճ կինը ապշած կը մնայ, և աւելի այն պատճառաւ որ նախագահը իր Տօբբերներու ապանդին չպատկանիլը շատ աղէկ զիտէր: Ասով հանդերձ երեք տիկինները կը ստիպուին անձնաւորներով զլուինին ծածկել մինչև որ նախագահը զօհութիւնը կը ըմբոյնէ: Արդարեւ ընդունալին կատակերգական տեսարան մ'էր անոնց շփոթութիւնը և ձերտնիլին թիտղոսը: Գոհութեան վերջ Քրիսկերի երկու աղջիկ թոռները որոնք աւելի զուարճացեր էին այս զեպրէն, մէկ կողմ կ'անեն անկլիտարցուան տիկինը և անոր կ'ըսեն.

— Ո՛հ, մի կարծէր թէ ձեզի գէ՛մ բարկացաւ. նա պարզապէս մեզ յանդիմանել կուտայ. անուղղակի կերպով:

Քրիսկերի կրօնական վէճերու մէջ գտանելու եղանակին վրայ ահաւատիկ ինչ որ կը պատմեն: Օր մը, նախագահը իր զբոսը չեն մին վրայ նստած էր երբ վարձակալ մը ներս կը մտայ ու խօսակցութեան կը սկսի անոր հետ: Խօսքը կ'օրոնքին կու գայ և վարձահատը կ'ըսէ թէ երբէր չէ յաջողեր ճիշդ գալիս կ'ըսէ թէ երբէր չէ յաջողեր ճիշդ գալիս: Դա՛վար մը կազմել երբորդութեան վրայ, և առաջ կայ

— Վասն զի, կ'ըսէ, նախ կայ Որդին որ Հայրը որ անձ մ'է. յետոյ կայ Հոգին Սուրբ որեւի՛շ անձ մ'է, և վերջը կայ Հոգին և և ո՛չ Հայրն և և ո՛չ

որ Որդին: Արդ ինչպէս կ'ըլլայ որ այս երկու Անձներ և Հոգին Սուրբ մէկի կը վերածուին: Այս անկարելի է:

Քրիսկեր խօսութեանը կը կշտամբէ զայն իր դժուարահասկութեան համար և կ'աւելցնէ որ պիտի բացատրէ այժմ Եւրոպոսութիւնը նմանութիւն մը փոխ աննկող սովորական կեանքին:

— Առէր ճրագ մը, կ'ըսէ, ինչ ունիք: Ճրագուն որ Հայրն է. պարտոյցը որ Որդին է, և բոցը որ Հոգին Սուրբն է: Եւ սակայն թէպէտև մէջանդ երեք տարրեր բանի կան, բայց զուր կ'ընդունի որ այս երեք տարրեր իրերը մէկ բան կը կազմեն, այսինքն ճրագը: Արդ, եթէ այս բաները զորոնք ամէն օր կը տեսնար ձեր աշայ ստջև կարելի են, ինչպէս կը կտակածիք Աստուածաշունչին մէջ բնութեան վրայ:

Քրիսկեր Պօէր մ'է «Վարդերբեր»-ի հին տիպարէն, և թէպէտ հրաշալի ձերբեր ունի բայց բնաւ չէ զբաղած իր կարողութիւնները զարգացնելու կը թուի թեմամբ կամ կարգաւորով: Չափազանց սիրահարուած է Աստուածաշունչին և իր բոլոր գործերը զրոյմը կը կրեն այն առանձնորուն՝ զորոնք այնքան սուղ կարգացեր է: Իր բոլոր ճառերուն և քարոզներուն մէջ կը գտնուին Սուրբ Գրքէն անցքեր և առակներ:

Քրիսկեր իր բնամարիքը կը կառավարէ երկամբէ ձեռքով մը՝ որ երբէր չի ծածկուիր թափշէ ձեռնոցի մը առիկ: Եթէ բան մը կայ որ կը կաղայ, կ'ըսէ իր կարծիքը անոր ուրոյ կը պատկանի յանդիմանութիւնը և այս բարձրագոյն, ամէն մարդու ստջև, իր վարձահատ ձայնով: Օտարականները կը յուզուին, բայց բնամարիքի անդամները գիտեն ինչպէս պէտք են ինքզինքնին բռնել և այնքան չեն զգածուիր: Ասով հանդերձ իրեններէն շատ սիրուած է:

Քրիսկերի ազարակներու մէջ աշխատող զորձաւորները երբէր չեն զալորի զինքը յարգիլ և սիրելէ, չմոռալով բնաւ թէ նա ամէն բանէ առաջ որչափ որ արդար է այնչափ ալ խիստ է իրեն ծառայողներուն հետ: Իրենց նախագահին հետ ունեցած անշուշտութիւնները անպակաս օրէնքներու ժամանակ

նակին յարաբերութիւններուն նման են։ Անոնցմէ մին որոյ իր կարծիքը կը հարցուէր իր տիրոջ վրայոք, պատասխանեց. «պա՛հանջող է, բայց վերջին ծայր արդար է»։

Քրիւկեր նախապահ է իր կիներ շատ սիրով են մէկմէկու հետ։ Տիկին Քրիւկեր իր ամուսնոյն իշխանութեան ներքեւ կը գտնուի։ Գերազանց տանտիկին և ընտանիքի մայր մ'է, և չի գիտեր թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ արտաքին և մասնաւորապէս քաղաքական կեանքին մէջ։ Ի սիւսաբէն, կարելի է նկատել զայն իբր ճշմարիտ հանրագիտական մը բժշկութեան. նա միշտ պատրաստ է զիւր մը մասնացոյց բնիւ հաղել թէ հիւանդի մը վրայ կը խօստի։ Նա չափազանց կը հետաքրքրուի նոր զեղերով և անոնց նուական կը միացնէ իր սենեցածներուն։ Նման ուրիշ պօր կիներու որոնք գործաւոր դասակարգին չեն պատկանիր, ինքն ալ կ'ընդունի թէ իւրական սեռէ անձ մը վախճուն տարեկան հասակին վերջ ալ չի կրնար կատարեալ առողջութիւն մ'ունենալ։ Այսպէս Բրեգորիային մէջ մէն մի այցելուի իր զլիւցալին վրայ կը արանջէր և ճանճրացնող հիւրերը կուծով կը ճամբոր իր բնակարանները քաշուելու համար։

Պապարիս մը ունենալու համար թէ Քրիւկեր ինչ աստիճան տղիտութեան մէջ կ'ուզէ պահել իր կիներ, յիշենք հոս հետեւեալ միջոցաւ։ Օր մը, տիկին Քրիւկերի սեղանը կը գտնուէր քանի մը բարեկեաներ, իր ամուսնիւր խօսակցութեան ներկայ էր։ Ճիշտ Ռիւս աը Ճէմնընի վերջն էր, Տիկինը այցելուներուն մէկուն կ'ըսէ թէ իմացեր է ինչ որ անցեր է։ Նախապահ խիստ կերպով խօսքը կ'ընդհատէ։

— Ես, ես (այս, այս)։ Կին ինչ տեղեկութիւն ունիս զուր։

Տիկին Քրիւկեր կը ծիծաղի ու կ'ըսէ.

— Յայտնի է թէ լաւ համբուած է որ բան մը չզրկանամ, և ես ուրիշ ոչինչ բրի բայց եթէ պատմուածք կ'ընենք։

— Ականջ մի կախեր այդ անձերու պատմածներուն, եթէ չես ուզեր որ բոլոր հետ ուղիւն—աղանդներու պէս վարուին։

Տիկին Քրիւկեր շատ սիրուած է Պօէր յա-

զովրդէն, մասնաւորապէս իր տառապեալներուն ցուցուցած խանդաղատանքին համար։ Եռանդնաւորակի մէջ ուժանակի պայթիւնէն յետոյ, որ այնքան խեղճ մարդիկներ մեռան, այնպիսի կերպով ինքզինքը նստիւրեց անոր որ շարաթմեքով ծանր հիւանդ պատկեցաւ։ Նորութիւններէ կը ստիկայ։ Զիրքաւ որոշում տալ Բրեգորիային առաջին երկաթուղիին բացման տեղի ունենալուն կայաւանի երկայն ներկայ ըլլալու համար կառուածութիւններուն հասնելուն և մեկնելուն։

— Մինչեւ այսօր ապրեցայ առանց այդ բաները տեսնալու, կ'ըսէր, հիմակ ինչ օգուտ երթալ գիտեմ։

Սակայն անցեալ տարի Քրիւկեր յաջողեցաւ ճանապարհորդութիւն մ'ընել տալ անոր յատուկ երկաթուղիով մինչեւ Օ—Ծօտ։ Պօէրները սովորութիւն ունին, և այլ սովորոյթը խտտի կը պահուէր նախապահին բնտանիքին մէջ, ամէն տարի Պուշկինի հանքային աղբիւրները երթալու։ Անոնք կը համարէին թէ մարթային ախտերը և հիւանդութիւնները այս ջրերը գործածելով կը բժշկուէին։

Արտառոց է և կ'արժէ պատմել նախապահին խնդրակիր մը գործադրելու կամ մեր լեզու Օր մը, անվատահանալի պաշտօնեայ մը որ Զուպարանպերի երկրին մէջ պաշտօնական տեղ մը կը գրաւէր, Քրիւկերէն կը խնդրէ որ գինքը Եռանդնաւորի փոխադրէ։ Նա կ'ուզէ համոզել նախապահը շնորհելու իրեն ինչ որ կը խնդրէ ներկայացնելով իմ բաշտի կարեւոր է իր մօտը ունենալ մէկը՝ որոյ վրայ կարելի ըլլայ ամենայն վատահալութիւն ունենալ, թէ ինքը սրտանց տերութեան բարեբն կապուած է և թէ կրնայ օգտակար կերպով կատարել այդպիսի կարեւոր պաշտօն մը։

Քրիւկեր մինչեւ վերջ տկանիւ կը գնէ ու յետոյ կ'ըսէ։

— Ես տերութեան մարդ չեմ, ես վարձակալ մ'եմ և իմ ազարակիս մէջ երբ եղները կապի մը կը լծեն, ամենէն անատաղը ըլլալ այնքան հետս կը գնին որ կարելի ըլլայ մարտակել, մինչգեւա առաջը կը գնեն զանոնք որոց վրայ կարելի է բուրդովին վատահանալ։ Այս կերպով ամենըմբոստ կենդանիները

թանահ. բան մը պիտի չկրնանք ընել եթէ պատասխանատուութիւնները չբաժնէք»:

Բաի որ նախագահը հաստատարպէս կը հասկնայ թէ զատերէն և թէ հոլանտերէն: Բայց զատերէնը նախամեծար կը համարէ: Օր մը, պաշտօնագիրք մ'ընդգոծեամ էր Լորտ Տէրպիէն: Տօրթօր Քայլերըս, այժմ հոլանտական խորհրդարանին մէջ կեդրոնին զըլխաւորը, զայն հոլանտերէն լեզուով կը կարգայ իրեն: Հազիւ թէ ընթերցումը կ'աւարտէ, Քրիսկեր տաւոր վայրենեան կը յայտնէ իր խնդրոյ նիւթին վրայ ունեցած կարծիքը: Քայլերըս դարձեցմամբ անոր կը նայն: Վերջապէս երբ նախագահը կը ըմբոս, տօրթօրը ներկայ եղողներէն միւսն կը հարցնէ:

Բայց ինչ ըստ: Հասկցայ քէ մը հոլանտերէն, կտոր մը գերմաներէն, կտոր մը անգլիերէն, կտոր մը զաղղիերէն և կոյս մը սորիշ լանդէ: Երոց մէջէն չկրցայ ելլալ: Բայց բնաւ զազախի վրայ կ'ըլլայ թէ ինչ կը նշանակէ:

— Ինչ որ չէք հասկցեր, ըստ միւսը, բաժիրերէն էր, և մնացեալը զատերէն»:

Յետոյ նախագահին դառնալով.

«Եթէ կարելի է հոլանտերէն խօսի՞նք»:

Եւ Քրիսկեր ստիպուեցաւ նորէն սկսիլ:

Երբ հարցաւ թէ ինչ կը մտածէ Ձեմարդէնի վրայ, Քրիսկեր կը պատասխանէ:

— Կեդժ է և կարելի չէ անոր վրայ վստահել: Թշնամի մ'է որ բացէ ի բաց չի յայտնար ինքզինք, այլ բարեկամութիւն կը կեղծէ իր հարուածները տելի լաւ տալու համար. կատուի նման խորապի է:

Քրիսկեր երկար ժամանակ սրանչացած է Սիսիլ Բօտսի վրայ և իր անոր հետ ունեցած առաջին տեսակցութիւնները բոլորովին սիրով կ'են: Բայց այժմ կարծիքը փոխած է և նպատաւոր կերպով չի նայիր անոր վրայ: Այցելութեան մը ժամանակ մէկը Մադալընէնտի և Մաշոնիէնտի անգլիական կոխնէրուն վրայ կը խօսի:

— Նախագահը կը կնքէ իր խօսակցութիւնը սա բառերով:

— Ահա Բօտս, ինքն է որ ամէն բան ըրաւ. մինչեւ որ այն հոն մնայ հնգիկները խաղաղութեամբ պիտի չապրին. թող կորսուի անիկ Բօտս, թող կորսուի:

Քրիսկեր բարեկամները հետեւեալը կը պատմեն: Սիր Հ. Լօչ, կ'ըսեն, հարապին Ատարայիայի մէջ շատ դո՛հ էր իր զիրքէն և ժողովրդեան հետ ունեցած լաւ յարաբերութիւններէն: Իր Քրեզորիայ կեցած միջոցին սակայ կը տեսնուէր նախագահին հետ: Օր մը կը մտածէ բարեկամական ցոյց մը ստանալ անիկէ: Քրիսկեր ցաւ յայտնած էր Սիր Հերբիւ Բօպիստին մեկնելու վրայ:

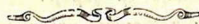
— Բայց, կ'ըսէ, Սիր. Հ. Լօչ, Բօպիստինի չափ ես ալ ձեր բարեկամն եմ. ես իրով աւելի էս նո իկած եմ և վստահ եմ որ շատ լաւ պիտի կարենամ անոր տեղը բռնիլ ձեր մօտը:

Քրիսկեր չի պատասխաներ: Սիր Հ. Լօչ կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ իրով նախամեծար կը համարէ Սիր Հերբիւ Բօպիստինը: Նախագահը ձեռքով հարուած մը կու տայ սեղանին:

— Վստիկ, կ'ըսէ, Հերբիւ Բօպիստին խօսքի տէր մարդ մ'էր:

Քրիսկեր ներկայ պատերազմին ամէն ժամանակ, սկիզբէն մինչեւ հիմայ չի զազիր բռնէ որ ինքը հպատակ մ'է Աստուծոյ կառնաց, թող անոր կամքն ըլլայ:

Հարմար: Մ. Բափայէլեան
ՈՍՍ. ՌՍԺ. ՎԱՐԺ.

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(շար. տես յէջ 489-1900)

Մ Ա Ս Ն Բ

Գ. Լ. ՈՒԽԵ.

Գլխաւոր ձեւը բացատրութեամբ:

1. Արուեստը — մանաւանդ զրաւորը — բանի մը բացատրութեան ձեւեր ունի որ իրենց տիեզերականութեան համար մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են, ինչպէս են շարադասութիւնը, թիւը (rhythm), կրկնութիւնը, հակադրութիւնը, աստիճանաւորութիւնը: